

OBSAH

CO ZKOUMÁ POLITICKÁ EKONOMIE	5
--	---

Výroba materiálních statků — základ života společnosti — 5. Výrobní síly a výrobní vztahy — 7. Předkapitalistické výrobní způsoby — 9. Ekonomické zákony vývoje společnosti — 14. Definice politické ekonomie. Třídní charakter politické ekonomie — 15.

KAPITALISTICKÝ VÝROBNÍ ZPŮSOB

KAPITOLA I. ZBOŽNÍ VÝROBA, ZBOŽÍ A PENÍZE	19
---	----

1. <i>Všeobecná charakteristika zbožní výroby</i>	19
Základy zbožní výroby — 19. Prostá a kapitalistická zbožní výroba — 20.	

2. <i>Zboží a práce vytvářející zboží</i>	21
Užitná hodnota a hodnota zboží — 21. Konkrétní a abstraktní práce — 23. Soukromá a společenská práce — 24. Velikost hodnoty zboží — 24.	

3. <i>Peníze</i>	26
Vznik a podstata peněz — 26. Funkce peněz — 27. Zlato a papírové peníze. Inflace — 29.	

4. <i>Zákon hodnoty — ekonomický zákon zbožní výroby</i>	30
Konkurence a anarchie výroby — 30. Zákon hodnoty — 30. Zbožní fetišismus — 33.	

KAPITOLA II. KAPITÁL A NADHODNOTA, MZDA ZA KAPITALISMU	35
--	----

1. <i>Původní akumulace kapitálu</i>	35
Podmínky nutné pro vznik kapitalismu — 35. Odloučení výrobce od výrobních prostředků. Nahromadění bohatství v rukou několika jednotlivců — 36.	

2. <i>Přeměna peněz v kapitál</i>	37
Všeobecný vzorec kapitálu — 37. Pracovní síla jako zboží. Hodnota a užitná hodnota zboží pracovní síla — 38	

3. <i>Výroba nadhodnoty. Kapitalistické vykořisťování</i>	39
Zvláštnosti pracovního procesu za kapitalismu — 39. Zhodnocovací proces. Kapitalistické vykořisťování — 40. Nutná a nadbytečná	

pracovní doba — 43. Třídní struktura buržoazní společnosti — 43.	
4. <i>Podstata kapitálu</i>	44
Kapitál jako společenský výrobní vztah — 44. Kapitál konstantní a variabilní — 45. Fixní a oběžný kapitál — 46. Míra nadhodnoty jako výraz stupně vykořisťování — 46.	
5. <i>Dva způsoby, jimiž se zvyšuje stupeň vykořisťování dělnické třídy</i> . .	47
Absolutní nadhodnota — 47. Pracovní den a jeho hranice. Boj dělnické třídy o zkrácení pracovního dne — 48. Relativní nadhodnota — 49. Zvláštní nadhodnota — 49. Tři stadia vývoje kapitalismu v průmyslu — 50. Základní rozpory kapitalismu — 52.	
6. <i>Mzda za kapitalismu</i>	52
Podstata mzdy — 52. Formy mzdy — 53. Nominální a reálná mzda — 55. Boj dělnické třídy za zvýšení mezd — 57.	
KAPITOLA III. AKUMULACE KAPITÁLU A ZBÍDAČOVÁNÍ PROLETARIÁTU	59
1. <i>Akumulace kapitálu a vznik armády nezaměstnaných</i>	59
Reprodukce a akumulace kapitálu — 59. Organické složení kapitálu — 63. Průmyslová rezervní armáda a její formy — 64. Reakční „teorie“ Malthusova — 65.	
2. <i>Všeobecný zákon kapitalistické akumulace</i>	66
Podstata všeobecného zákona kapitalistické akumulace — 66. Relativní zbídačování proletariátu — 67. Absolutní zbídačování proletariátu — 68. Dějinná tendence kapitalistické akumulace — 70.	
KAPITOLA IV. PŘEMĚNA NADHODNOTY V ZISK A JEJÍ ROZDĚLENÍ MEZI RŮZNÉ SKUPINY VYKOŘIŠŤOVATELŮ	73
1. <i>Rozpad kapitálu na zvláštní formy</i>	73
Pohyb kapitálu — 73. Vznik různých druhů kapitálu a skupin kapitalistů — 74.	
2. <i>Průměrný zisk a výrobní cena</i>	75
Výrobní náklady a zisk. Míra zisku — 75. Tvorba průměrné míry zisku a výrobní ceny — 76. Sestupná tendence míry zisku — 79.	
3. <i>Obchodní zisk</i>	80
Průmyslový a obchodní kapitál — 80. Obchodní zisk a jeho zdroj — 81. Náklady oběhu — 81. Formy kapitalistického obchodu. Zahraniční obchod — 82.	
4. <i>Zápůjční kapitál. Akciové společnosti</i>	83
Zápůjční kapitál a úrok — 83. Kapitalistický úvěr. Banky a bankovní zisk — 84. Akciové společnosti — 85. Kritika teorie „demokratizace kapitálu“ — 86.	
5. <i>Pozemková renta a agrární poměry za kapitalismu</i>	87
Kapitalistická pozemková renta — 87. Diferenciální renta — 88.	

Absolutní renta. Cena půdy — 89. Zvláštnosti vývoje kapitalismu v zemědělství — 91. Nacionalizace půdy a pozemková renta — 92.

KAPITOLA V. REPRODUKCE SPOLEČENSKÉHO KAPITÁLU A HOSPODÁŘSKÉ KRIZE	95
1. <i>Reprodukce společenského kapitálu</i>	95
Individuální a společenský kapitál — 95. Úhrnný společenský produkt — 96. Podstata problému realizace — 97. Podmínky realizace za prosté kapitalistické reprodukce — 97. Podmínky realizace za kapitalistické rozšířené reprodukce — 98.	
2. <i>Národní důchod</i>	102
Co je národní důchod — 102. Rozdělování národního důchodu — 102. Využití národního důchodu — 104.	
3. <i>Hospodářské krize</i>	105
Podstata a hlavní příčina krizí — 105. Kapitalistický cyklus a jeho fáze — 107. Krize a zostřování rozporů kapitalismu — 109.	
KAPITOLA VI. MONOPOLISTICKÝ KAPITALISMUS — IMPERIALISMUS	111
Přechod k imperialismu — 111.	
1. <i>Koncentrace výroby a monopoly</i>	113
Volná konkurence a koncentrace výroby — 113. Formy monopolů — 114. Monopolistické svazy v hlavních kapitalistických zemích — 115. Monopoly a konkurence — 117.	
2. <i>Finanční kapitál a finanční oligarchie</i>	118
Koncentrace kapitálu a monopoly v bankovníctví — 118. Nová úloha bank — 119. Finanční kapitál — 119. Finanční oligarchie — 120. Státně monopolistický kapitalismus — 121.	
3. <i>Vývoz kapitálu. Ekonomické a teritoriální rozdělení světa</i>	123
Vývoz kapitálu — 123. Ekonomické rozdělení světa mezi svazy kapitalistů — 125. Teritoriální rozdělení světa mezi imperialistické mocnosti a boj o nové rozdělení světa — 126. Koloniální soustava imperialismu — 127.	
4. <i>Monopolní zisk — hybná síla monopolistického kapitalismu</i>	129
Monopolní zisk — 129. Prostředky, kterými se dosahuje monopolního zisku — 129.	
KAPITOLA VII. HISTORICKÉ MÍSTO IMPERIALISMU. VŠEOBECNÁ KRIZE KAPITALISMU	132
1. <i>Historické místo imperialismu</i>	132
Imperialismus — epocha zániku kapitalismu — 132. Zákon nerovnoměrného ekonomického a politického vývoje — 134.	
2. <i>Všeobecná krize kapitalismu</i>	136

Rozpad světa na dvě soustavy — 137. Krize a rozpad koloniální soustavy imperialismu — 138. Zostření problému trhů, chronické nevyužívání kapacity podniků a stálá nezaměstnanost — 140. Militarizace ekonomiky — 142. Zesílené zbídačování pracujících — 143. Růst rozporů mezi kapitalistickými zeměmi — 144.

SOCIALISTICKÝ VÝROBNÍ ZPŮSOB

KAPITOLA VIII. OBDOBÍ PŘECHODU OD KAPITALISMU K SOCIALISMU	147
1. <i>Marxismus-leninismus o období přechodu od kapitalismu k socialismu</i>	147
Nutnost přechodného období — 147. Diktatura proletariátu jako nástroj budování socialistické ekonomiky — 149. Obecné zákonitosti přechodného období — 151.	
2. <i>Ekonomika přechodného období</i>	152
Socialistický sektor — 152. Malovýrobní a kapitalistický sektor — 154. Třídy v přechodném období — 155. Rozpory přechodného období — 156.	
3. <i>Ekonomická politika přechodného období. Leninův plán výstavby socialismu</i>	157
Socialistická industrializace — 159. Socialistická přestavba zemědělství — 162. Kulturní revoluce — 165. Vítězství socialismu — 167.	
KAPITOLA IX. OBECNÁ CHARAKTERISTIKA SOCIALISTICKÉHO VÝROBNÍHO ZPŮSOBU	170
1. <i>Výrobní síly</i>	170
Technický pokrok — 170. Pracující jako základní výrobní síla společnosti — 175.	
2. <i>Výrobní vztahy</i>	176
Společenské vlastnictví výrobních prostředků jako základ výrobních vztahů za socialismu — 176. Dvě formy socialistického vlastnictví — 178. Osobní vlastnictví — 180. Ekonomické zákony — 180.	
3. <i>Základní ekonomický zákon socialismu</i>	182
4. <i>Ekonomická úloha socialistického státu</i>	184
KAPITOLA X. PLÁNOVITÝ ROZVOJ NÁRODNÍHO HOSPODÁŘSTVÍ ZA SOCIALISMU	188
1. <i>Zákon plánovitého, proporcionálního rozvoje národního hospodářství</i>	188
Nutnost plánovitě rozvíjet národní hospodářství — 188. Proporce v socialistickém hospodářství — 190.	
2. <i>Socialistické plánování</i>	193

KAPITOLA XI. SPOLEČENSKÁ PRÁCE A PRODUKTIVITA PRÁCE ZA SOCIALISMU	198
1. <i>Společenská práce za socialismu</i>	198
Charakter práce za socialismu — 198. Socialistická kooperace práce — 201. Socialistické soutěžení a jeho úloha — 202.	
2. <i>Neustálý růst produktivity práce — ekonomický zákon socialismu</i>	204
Pojem produktivity práce — 204. Zákon neustálého růstu produkti- vity práce za socialismu — 205. Činitelé růstu produktivity práce — 206.	
KAPITOLA XII. ZBOŽNÍ VÝROBA, PENÍZE A OBCHOD ZA SOCIA- LISMU	210
1. <i>Zbožní výroba za socialismu</i>	210
Zvláštnosti zbožní výroby za socialismu — 210. Užité hodnota a hodnota zboží — 211. Velikost hodnoty zboží — 213.	
2. <i>Peníze a jejich funkce v socialistické společnosti</i>	214
Podstata peněz — 214. Funkce peněz — 214. Peněžní oběh za so- cialismu — 215.	
3. <i>Charakter působení zákona hodnoty za socialismu</i>	216
4. <i>Obchod za socialismu</i>	217
Podstata a úloha obchodu za socialismu — 217. Formy obchodu za socialismu — 218. Maloobchodní ceny a náklady oběhu v ob- chodě — 219. Zahraniční obchod — 220.	
KAPITOLA XIII. ROZDĚLOVÁNÍ PODLE PRÁCE A FORMY OD- MĚNY ZA PRÁCI ZA SOCIALISMU	222
1. <i>Ekonomický zákon rozdělování podle práce</i>	222
2. <i>Mzda za socialismu</i>	225
Podstata a organizace mezd — 225. Formy mzdy — 228. Růst mezd za socialismu — 229.	
3. <i>Odměňování práce v kolchozech</i>	230
KAPITOLA XIV. CHOZRASČOT A RENTABILITA. VLASTNÍ NÁ- KLADY A CENA	234
1. <i>Chozrasčot a rentabilita</i>	234
Hospodárnost a její význam — 234. Chozrasčot — 236. Rentabilita podniku — 238.	
2. <i>Fondy a prostředky chozrasčotního podniku</i>	239
Základní fondy — 239. Oběžné fondy — 240. Oběžné prostředky — 242. Rychlost obratu oběžných prostředků — 242.	
3. <i>Vlastní náklady a cena průmyslových výrobků</i>	243
Vlastní náklady v socialistickém hospodářství a jejich složení — 243.	

	Čistý důchod a jeho dvě formy — 245. Cena ve státním sektoru — 246.	
4.	<i>Chozrasčot v kolchozech</i>	247
KAPITOLA XV. SOCIALISTICKÁ REPRODUKCE, NÁRODNÍ DŮCHOD A FINANČNÍ A ÚVĚROVÁ SOUSTAVA ZA SOCIALISMU		250
1.	<i>Socialistická reprodukce</i>	250
	Podstata socialistické reprodukce — 250. Úhrnný společenský produkt a jeho struktura — 251. Podmínky realizace úhrnného společenského produktu — 253. Přednostní růst výroby výrobních prostředků — 255.	
2.	<i>Národní důchod a jeho rozdělování za socialismu</i>	256
	Národní důchod a jeho růst — 256. Rozdělování národního důchodu — 258. Socialistická akumulace — 259.	
3.	<i>Finanční a úvěrová soustava za socialismu</i>	261
	Státní rozpočet — 261. Úvěr a banky za socialismu — 263.	
KAPITOLA XVI. SOCIALISTICKÁ SVĚTOVÁ SOUSTAVA HOSPODÁŘSTVÍ		268
1.	<i>Vznik a rozvoj socialistické světové soustavy hospodářství</i>	268
2.	<i>Spolupráce a vzájemná pomoc jako základ hospodářských vztahů mezi zeměmi socialistické světové soustavy</i>	269
	Nový typ hospodářských vztahů — 269. Socialistická mezinárodní dělba práce — 270.	
3.	<i>Formy hospodářské spolupráce</i>	272
	Koordinování národohospodářských plánů — 272. Zahraniční obchod — 273. Poskytování úvěru — 274. Vědecká a technická spolupráce — 274.	
4.	<i>Mírové soužití a hospodářské soutěžení dvou světových soustav</i>	275
	Co je soužití — 275. Hospodářské soutěžení mezi socialismem a kapitalismem — 276.	
KAPITOLA XVII. POSTUPNÝ PŘECHOD OD SOCIALISMU KE KOMUNISMU		279
1.	<i>Socialismus a komunismus — dvě fáze ve vývoji komunistické společnosti</i>	279
	Společné rysy socialismu a komunismu a hlavní rozdíly mezi nimi — 280. Charakter přerůstání socialismu v komunismus — 281.	
2.	<i>Vytvoření materiálně technické základny komunismu</i>	282
	Materiálně technická základna komunismu — 282. Jak bude vybudována materiálně technická základna komunismu — 283.	
3.	<i>Rozvoj výrobních vztahů v období přechodu od socialismu ke komunismu</i>	285
	Splynutí dvou forem socialistického vlastnictví výrobních prostředků — 285. Odstranění podstatného rozdílu mezi městem a ves-	

nicí, mezi fyzickou a duševní prací — 287. Výchova komunistického poměru k práci — 288. Přejchod ke komunistické zásadě rozdělování — 289.

4. *Politická organizace společnosti, státní zřícení a správa v období přechodu od socialismu ke komunismu* 290

5. *Možnost více či méně současného přechodu socialistických zemí ke komunismu* 293

OBSAH 295